

който се подема изъ тъмнитѣ нѣдра на душата —, то е не по-малко кристално въ рисунката, тъй проста и чиста, че всѣка фигура на разказа стои жива прѣдъ насъ.

Най-сетнѣ, въ третията отъ тая малка група идилии, въ Гусларева майка, Тодоровъ се възмогва до висока пластика. Гусларева майка — това е озарена отъ пламъка на камината картина, дѣто въ яснитѣ очертания на лицата трепти животъ и движение. Поета е рисувалъ героя си прѣзъ душата на майката, и прѣзъ нейната душа кара и насъ да го гледаме. Не знае баба Гена, живъ ли е, умрѣлъ ли Нено, най-малкиятъ ѝ синъ — свилъ нѣвга гусла подъ мишца и крейналъ глава по гурбетъ. И бере ли челядь на дълга трапеза и чуе да се потропа на порти, бързо надзърта тя, не е ли той... А него тежка орисъ е стигнала: „всички да весели, него да няма кой да разве- сели; всѣки него да слуша, а той да няма кого да чуе; край него хоро да виятъ, той стожеръ на срѣдъ да стои, нивга хоро да не залю- лей — на себе да се порадва...“ Тая орисъ е неговата собствена натура. Художникъ по душа, той и момитѣ на хорото гледа само като художникъ: радва имъ се той, но никоя не може да пожелае: ~~сърдце да надвие~~ да залиби, та паметъ да загуби той не е въ сила. Сж майчини съвети и молби: „Нено, кривовратъ делия, Нено, гус- ларъ пошурялъ, стига едностъркъ стърча на свѣта! Отмъна на рѣчи ми доведи“. „Коя да ти доведж, майко — не зная. Кога сж редомъ въ хорото, като имъ свира да хепатъ — червени като ябълки, вси ми допадатъ на сърдце. Откъсна ли една отъ хоро, дома да я до- велж — на жълта дюля ще мяза...“

Съ мисль за него само живѣе тя, и когато дѣвойки накладжтъ седянка, ще отиде да ѝ попѣятъ неговата пѣсенъ, — да ѝ прикажатъ за него, да зарадватъ майчино сърдце. Ала ней допада най-вече пѣ- сенъта що самъ той си е наредилъ:

Цигуларъ кѣша не гледа,

Цигуларъ свои не храни

Животъ и радостъ е той за всички, както Слънчо, и като него радостъ не знае. Ала не въ творческа мжка и забрава живѣе той; той е само волно воин, но душевенъ имотъ не носи. Като е изхар- чилъ своята душа за други — разотиде ли се хорото, повлича се той самъ самичкъ въ кръчмага, душа да отволи и всичко да пропие що сж го даръ дарили.

На психическата перспектива, съ която е рисуванъ Нено гусларя, отговарятъ множество дребни пѣсни, въ които лицата сж разпоре- дени като на платното на живописеца, — въ чисто външна, въ рѣзка геометрическа перспектива. По два начина постига това поета: ту прави едно лице центъръ на картината и посгавя въ рѣзанието сж него всичко друго (Епилогъ), ту строи цѣла драматическа сценерия и вмѣсто да рисува прѣко, кара трето лице да ни сочи дѣ е героя и да раз- казва за него (Соколъ). А въ Отъ прозореца, което представлява вто- рата стадия на Несрътникъ и рисува влѣзълъ въ живота нѣкогашенъ вихрогонецъ и лудъ-делия, поетътъ възсѣздава живота на улицата (който е въ сжщото врѣме и миналия животъ на самия герой), не сж прѣкъ разказъ, а прѣкъ чувството на оногоя, който го е живѣлъ нѣкога и сега гледа на него — отъ прозореца на своето младо щастие....

Цигуларъ сѣта-разнива,
Де има момъ хубавъ
и върна бистота рачи...

Всичко
е сж
+ + + + +
но обича
са форма,
като